

HOST LÁZNÍ AURORA: MARTIN KOVÁŘ

Sport je dobrá procedura pro handicapované

V ŘÍJNU PŘIJEL NA TŘÍTÝDENNÍ POBYT DO LÁZNÍ AURORA MARTIN KOVÁŘ, OMBUDSMAN ČSOB. VĚTŠINA LIDÍ JEJ MOŽNĚ ZNÁ JAKO JEDNOHO Z NAŠICH NEJÚSPĚŠNĚJŠÍCH PARALYMPIJSKÝCH SPORTOVců. ZÚČASTNIL SE ČTYŘ LETNÍCH PARALYMPIJSKÝCH HER, ODKUD SI PŘIVEZL ČTYŘI ZLATÉ A JEDNU BRONZOVOU MEDAILI. NA PARALYMPIÁDÁCH TŘIKRÁT REPREZENTOVAL ČESKOU REPUBLIKU JAKO PLAVEC, JEDNOU JAKO HANDBIKER. V PLAVÁNÍ JE ZÁROVEŇ I DVOJNÁSOBNÝM MISTREM SVĚTA, JE DRŽITELEM NĚKOLIKA SVĚTOVÝCH REKORDŮ V PLAVÁNÍ. TITUL SVĚTOVÉHO ŠAMPIONA MÁ ROVNĚŽ ZE SPORTOVNÍHO RYBOLOVU. POMYSLNĚ ZÁVODNÍ PLYVKY POVĚSIL NA HŘEBÍK PO SVÉM NÁVRATU Z ATÉN, ALE NADÁLE SPOLUPRACUJE NA VÝUCE PLAVÁNÍ HANDICAPOVANÝCH.

✂️ Roman Růžička, redaktor Lázeňské pohody

Sledoval jste letošní paralympiádu (v Riu 2016)?

Spíše pasivně, jako fanoušek sportu. Někdy má člověk z výsledků radost, jindy ne.

Když se díváte na televizi, vzpomínáte? Pohltí vás znovu atmosféra velkých závodů?

Člověk si připomene významná období, kdy mu něco šlo, když vyhrával, atmosféru a napětí před startem. To jsou silné momenty, na které se nezapomíná. Ale že bych se dnes s tím nějak konfrontoval, to ne. Spíše se podívám, za kolik tam ještě visí medaile na 50m volný způsob, a mám radost, že bych na ni ještě dosáhl. Samozřejmě, že sport se vyvíjí, jak handicapovaných, tak nehandicapovaných, je tam obrovský progres. Dnes ani leckdy hlava nebere, co všechno je zapotřebí k vrcholovému sportu, jak neskutečné peníze, tak věci na hranici dopingů, na hranici medicíny. Ale taková je doba. Sportovní špičky jsou ještě pod větším tlakem.

Z paralympijských her v Aténách naši sportovci přivezli celkem 31 medailí, z toho šest zlatých. Vy osobně jste získal tři zlaté a stal se nejúspěšnějším českým sportovcem paralympiády. Mezi 135 národy Česká republika skončila na 12. místě.

tě. Z Ria, o 12 let později, naši borci přivezli jen sedm medailí, z toho jednu zlatou a jako národ jsme se propadli mezi čtvrtou a pátou desítku. Proč tomu tak, podle vás, je?

Já se nechci moc pouštět do hodnocení, ale je to škoda. Kdysi jsme byli velmocí v klasifikaci národů, dnes jsme ve čtvrté, páté desítku, což mi přijde jako ústup ze slávy. Přitom je třeba říct, že handicapovaný člověk v naší společnosti neztratil renomé, ani možnost na vyrovnávání šancí, na trénování, spíše naopak. Je čím dál víc bezbariérových zařízení, je čím dál více vzdělaných lidí, kteří by měli sportovce i s handicapem dokázat vést, trénovat, koučovat. Ale ono tomu tak v paralympijské české realitě

bohužel není. Jako když se mě ptáte na mé pocity z paralympiády, tak mi vadí, že hendikepovaných lidí sportuje zřejmě méně, než dříve, že se vozí daleko méně medailí než dříve. Arnošt Petráček má zlatou, skvělé, ale je to jediná zlatá z Ria. Mrzí mě, že není žádný další plavec, žádný další cyklista, atlet – kteří by navazovali třeba na Jirku Ježka, Kateřinu Coufalovou, Štefana Danku. Jsou tu elitní a podporované výjimky, ale kdyby jich bylo alespoň deset, Arnoštů Petráčků, kteří by uspěli v konkurenci a zároveň byli i vzory pro děti, mladé lidi, kteří právě přes sport by pomohli znovu najít cestu do školy, do života. Osobně mne těší účast v Riu dvou mladých plavkyň, Anežky a Vendy, které však paradoxně jako jediné mladé z výpravy jsou výsledkem práce nikoliv systému paralympijského sportu, ale péče neziskovky KontaktbB.

Tehdy v Athénách byla nejúspěšnější česká paralympijská výprava. Měli jsme tehdy nějaký názor s lidmi, se kterými jsem ve sportu handicapovaných vyrůstal, jak dál ve světě handicapovaného sportu pokračovat. A byli jsme za něj po zásluze potrestáni – vyloučení z paralympijského hnutí. Tvrdíme, že sport není pro vyvolené, elity, špičky, které mají podmínky, ale naopak. Že se musí jít z gruntu, mít zařízení, kde se budou lidé učit plavat, sportovat - například v rehabilitačních a lázeňských zařízeních, v kempech. Jít cestou masové základny, ze které se

budou rekrutovat lidi, kteří budou sportovat jenom pro radost, ale také talentovaní, kteří budou pokračovat na výkonnostní úrovni. Tam již budou muset být lepší podmínky, kvalifikovaní trenéři a z toho se pak přirozenou cestou vygeneruje špička, která může dobývat svět. Tenhle názor jsme prosazovali, na ministerstvu školství, na olympijském i paralympijském výboru. A jak bych to řekl, nebyli jsme úplně pochopeni a pak to šlo svojí cestou. A historie teď odpovídá, zda byla dobrá či ne.

Co se vám vlastně přihodilo?

Měl jsem úraz, spadl jsem z 3. patra.

Dělal jste sport před úrazem?

Jasně, byl jsem veden rodiči.

Také jste plaval?

Ano, docela slušně, ale nebyl jsem typ, který by byl ve vodě čtyři hodiny denně. Nebyl jsem závodní plavec, ale 50 m jsem ve škole plaval pod 30 vteřin a stovku za 1:03 min., což jsou dobré předpoklady k plavání. Ale více mě bavily lyže, surf, kolektivní hry, byl jsem asi všestranně nadaný.

Proč jste se tedy rozhodl pro plavání?

Byl jsem sportovec a sportovcem jsem chtěl zůstat. S těžkým handicapem, kdy vám ochrnu dvé třetiny těla a zůstane jedna ruka, s touto kombinací jsem obtížně hledal sport, který by mě bavil. Ale hlavu jsem si tím nelámal. Pro život na vozíku jsem potřeboval být ve formě, mít sílu. Naložit si pětkrát denně vozík do auta, chodit do školy, hledat práci – to všechno obnáší být fyzicky zdatný, pakliže nemáte být závislý na pomoci cizích lidí. A vůbec pro život na vozíku, kdy člověk je ochrnutý na tři čtvrtiny těla, je důležité být v kondici. A tomu jsem všechno podřídil. Zvedal jsem spoustu tun, každý den jsem cvičil a porozhlížel se po světě handicapovaných, jestli by bylo pro mě něco dobrého, co bych uměl, co bych zvládal. Měl jsem a potkal několik kamarádů, kteří se mnou trávili tuhle obtížnou dobu, rok, dva po úrazu. Zkoušel jsem, co sport handicapovaných obnáší. Také jsem potkal Jana Nevrlku. Špičkového trenéra plavání, který trénoval normální sportovce, a s ním jsem se učil plavat. Zkoušeli jsme, jak by vypadalo plavání handicapovaného člověka, který za sebou táhne nefunkční dvě třetiny těla a dominantní ruku nemůže prodat.

Ale možná proto, že jsem vyrůstal ve sportu, byl jsem obklopen přáteli ze sportovní školy a potkal jsem pro svůj život tohoto významného člověka v plaveckém světě,

tak z toho bylo plavání. Zpočátku jsem se strašně trápil, protože všechno je jinak. Biomechanika, hydrodynamika, úplně všechno. Museli jsme hledat a jít svojí cestou. Když jste ochrnutý, tak vám zůstane 50 kilo, které neovládáte. Skočíte do vody a překáží vám. Hledali jsme nějakou cestu. Nikde ve světě navíc nešlo moc popisovat – ochrnuté lidi od hlavy k patě do vody nikde nechtěli dávat. Nakonec jsme ji tehdy ve mně a ještě několika dalších jedincích objevili. Nyní existuje metodika, kterou se naučilo plavat již stovky lidí. Svěho času se dokonce mluvilo o české plavecké škole, protože na tak vysoké úrovni se nikde neučilo plavat tolik lidí, s tak těžkým hendikepem, jako u nás.

Navíc, řada lidí má psychický blok, psychosomatický problém, protože právě ve vodě se na ten vozík dostali. U nás jsou to desítky lidí za rok, třeba skokanů do vody.

K úrazu přišli nárazem o dno, o hladinu, na toboganu. Tito lidé mají významný problém se do vody vrátit. O to lepší, efektivnější a efektivnější pro život je, když to zvládnou, naučí se plavat, a to na jakékoli úrovni.

Takže díky svému blízkému okolí, rodině a přátelům jsem se dostal zase do vody, k plavání.

Svoji sportovní kariéru jste ukončil možná na vrcholu, když jste přivezl tři zlaté paralympijské medaile z Atén. Proč? Už vás nebylo vyhrávat? Chtěl jste odejít na vrcholu slávy? Ztratili jste motivaci?

Těžko říct, ale určitě to bylo na vrcholu. V tu dobu jsem plaval opravdu velmi rychle, měl jsem světové rekordy, prodal jsem deset, dvanáct let dřiny, někam jsme to dotáhli. V tu chvíli nebylo co víc vyhrát. V tu dobu jsem se začal koukat kolem sebe, měl jsem nějaké pnutí kariérní, rodinné. Díky sportu se mi podařilo podívat do oblastí, kam bych se nikdy nepodíval. Začal jsem pracovat na své profesní kariéře a dalších věcech, které mi pak otevřely cestu i na trhu práce, což byla druhá oblast, osobní. První byla sportovní, že jsem něčeho dosáhl, a teď ať přijdou ti ostatní a pokračují, mají na co navazovat.

Ne že bych měl plavání plné zuby, ale už jsem nebyl tolik motivovaný a také jsem chtěl začít něco znovu. Mít normální vztahy, normální práci, žít jako normální člověk ve 40 letech, což se mi nakonec snad podařilo. Máme dva krásné syny, mimochodem partnerka je odsud...

Z Třeboňě?

Ano. Když jsem byl naposledy tady v lázních, seznámil jsem se s jednou paní a má-

V Aténách získal Martin Kovář v roce 2004 tři paralympijské zlaté medaile.

me spolu dva kluky. Tak vidíte, jak lázně prospívají.

Seznámili jste se přímo v lázních?

To ne. Bylo to na břehu rybníka Svět. Přišla tam dáma v rybářském, což mi vyrazilo dech. Dělal(a) u rybářů, a to mně jako rybáři velmi imponovalo.

Takže jsem skočil do normálního života. I když ten sportovní jsem si mohl možná prodloužit. Samozřejmě jsem nepřestal, musel jsem se nějak hýbat, sportovní životní styl nemůžete ze dne na den utnout. Ale už nebyl čas jezdit ráno a odpoledne na tréninky do bazénu. Navíc jsem začal dělat věci, na které předtím nebyl čas. Naučil jsem se pracovat jak ve státní správě, tak v privátních firmách.

Ale vždyť na sport jste nezaněvřel. Dnes se velmi intenzivně věnujete handbiku, dokonce jste na něm reprezentoval i na paralympiádě v Londýně...

Kolo mně opravdu uhranulo. Kolo je mocně – poradili mi kamarádi. Mimochoodem, včera jsem jezdil, je to jedna z věcí, jako voda, která mi je velmi blízká. Svěho bika mám postaveného na míru a tady kolem Třeboň jezdím v mírně zvládném terénu a předjíždět své nehandicapované kolegy, hobíky, nebo jezdit se svojí rodinou, se svými syny, to je báječné.

Jednou jsem se prostě do handbiku posadil a začal jezdit. Bavilo mě to čím dál víc a víc. Začal jsem jezdit, sám, svépomocně, s bikery, a docela mi to jelo. Začal jsem

vyhrávat i evropské poháry a nominoval se jako jediný z českých handbikerů do Londýna. Za rok jsem najezdil 7500 km, což je takové minimum. Ale měl jsem dva, tři roky dobré, kdy jsem ostatním docela zatápěl a občas něco vyhrál. Kdyby cyklistický paralympijský závod v Londýně nebyl v kopcích, neskutečné kopce, neskutečné sjezdy, tam snad nebyl ani metr roviny, nic pro mě, mohlo to dopadnout i líp. Ale já potřeboval jet rovinu a ne se zahltit na třetím kopci. Odtáhl jsem dvě tři kola, a pak šli dopředu ti padesátikiloví. Nicméně беру jako úspěch, že jsem se do Londýna nominoval.

(Pozn. aut.: Martin Kovář se zúčastnil LPH v Londýně jako handbiker třídy H1, což jsou sportovci s nejtěžším typem postižení. Startoval v časovce a silničním závodě, kde obsadil osmé a sedmé místo.)

Před vchodem do lázní máte zaparkovaný svůj handbike, takže zřejmě zde jenom nerelaxujete.

Ono relaxovat se dá různě. Můj ambiciózní plán pro lázeňský pobyt byl 60/50, což znamená ráno v sedm hodin si odkroutit 60 bazénů, pak slatina, elektro léčba, masáže a všechno to příjemné, odpoledne skočit na kolo a udělat 50 km. Když bylo hezké počasí, tak se mi to dařilo. Teď, když je zima, jezdím 30 km, jen tak pro pocit, abych úplně nezakrnel a nezmrzl.

Co vás, po deseti letech, dovedlo do lázní?

Už jsem cítil fyzickou i psychickou potřebu. Ruce hodně trpí, proto jsem tady. Tím, že člověk sedí 27 let, nebo kolik, tak hlavně ruce potřebují údržbu. Přitom jedna je namáhaná podstatně víc než druhá. Zjišťuju, že už nejsem tak odolný vůči věku, psychogennímu stresu, pracovní zátěži a tak. Podívejte se, jak se pořád krotím. Měl jsem a mám i poměrně velké vypětí ve své práci. Starám se o klienty jedné banky, leckdy i pod tlakem, protože doba je dneska hektická.

Jste ombudsman, což znamená, že byste měl hájit a prosazovat zájmy klientů, ale jste plácen bankou. Na jaké straně vlastně jste?

To je těžká otázka. Nicméně moderní péče o zákazníky musí umět obě dvě strany vybalancovat. Jestliže si na něco klient stěžuje, tak tím dává zpětnou vazbu, jak co funguje či nefunguje. Pak my, jako banka, se z toho buď poučíme a vyjdeme zákazníkovi vstříc, anebo taky ne. Řekneme na rovinu – promiňte, ale to nejde.

Naší dlouhodobou snahou je vytvářet a udržovat vyvážený, partnerský vztah mezi klientem a bankou. Podobně jako v jiných

institucích, i v bance si může klient stěžovat a je dobré mu naslouchat. Mým posláním je vyhledávat a nalézat oboustranně přijatelná řešení problémů při respektování individualit klientů a našich podmínek. My jsme oči, uši, hlas klienta uvnitř banky, na druhou stranu někdy musíme – s dovolením – velmi tvrdě zatnout pěst. Například když z nás někdo chce vyždímat úrokovou sazbu starou 15 let. Není ten spotřebitelský svět úplně jednoduchý, a to byl další důvod, proč jsem si potřeboval odpočinout.

Většinou jsou lázeňské baráky staré. Byly projektovány v letech, kdy se nesedělo na vozíku. Aurora má to štěstí, možná ani nebyla projektována s tímto úmyslem, že je prostorově velmi předimenzovaná, a díky tomu je pro vozíčkáře dobrá.

Byl jste i v jiných lázních než v Třeboni?

Jenom se podívat v Jáchymově.

Jsou třeboňské lázně z vašeho pohledu vhodné či nevhodné pro vozíčkáře?

Ideální. Aurora může nabídnout komplexní lázeňskou péči. Když sem člověk přijde s nějakým imobilním problémem, ať již s berlemi či s vozíkem, Aurora je na to dobře zařízená. I pro zimní období, kdy vlastně nemusíte vytáhnout paty z objektu. Navíc v létě nabízí spoustu dalšího outdoorového vyžití. Spoustu vycházek kolem Třeboně, Třeboňsko je na tom skvěle s převýšením, tedy bez velkých kopců, což je pro člověka žijícího na „vehiklu“ ideální.

Přesto se zde vozíčkáři vyskytují spíše sporadicky, byť tu jsou pro ně i cyklostezky.

Když jsem se ptal svých kolegů, kteří také používají tento významný moderní doplněk, tak jim nikdo nechtěl lázně či Auroru napsat. Přitom si myslím, že jde o významnou cílovou skupinu, která díky moderní vědě a medicíně překonala určitý problém, žije velmi aktivní život, a najednou přijdou druhotné problémy z toho vyplývající, kloubní, sedací a další, které s sebou ten vozík nese. Jenomže podle mě moderní medicína, která

nám kdysi dala přežít, pořád neakceptovala, že tady roste generace handicapovaných lidí, kteří by měli do lázní jezdit na komplexní léčbu. Proč? Pro lékaře je jejich (vozičkářů s trvalým poškozením) stav terminální, neoddiskutovatelný. Ano, lázně nikomu z nás nepomůžou, tedy v tom smyslu, abych druhý den vyskočil na nohy, ale pomohou po druhotné stránce. Co s sebou ta nemoc či postižení časem přináší, je obsluha těchto těžké kompenzační pomůcky. Jsou to problémy s opotřebováním končetin, zbytkem těla, které by ještě mělo nějakou dobu sloužit. Je velmi smutné, že se toho člověk nedožije, protože opotřebuje zbytek těla.

Dovedete si představit, že by polovina plavčků v lázních měla specializované plavecké vzdělání a učila plavat lidi s handicapem? A voda je zde výborná. Takže Aurora? Ano!

A mohla by být ještě daleko lepší. Mohla by akceptovat mladé lidi v produktivním věku, učit je tu moderní způsob života od stravování, přes pohybově řízenou aktivitu na kole, v bazénu, až po poskytnutí těch super věcí, které tady jsou, jako je slatina, odborná péče. Navíc jsou zde bezbariérové pokoje.

Zase nepřehánějte, určitě zde není všechno ideální.

Ve výtahu se otočím, ale až k vaně nedojdu. Musel jsem se usmát, když mi lázeňská řekla: Tak mladej pane, tak si vstaňte a ty tři krůčky si k vaně dojdete... Ale víte, já nejsem jako babička, co nechá vozík na chodbě a k vaně si dojde, protože s tíží svého gerontologického postižení ona vždycky udělá tři kroky. Ale my jsme definitivní. Už dvacet let neuděláme ani krok. Takže mladý pán ani ty tři krůčky udělat nemůže. Ale personál za to nemůže, oni to neví. Tady se objeví někdo jednou za rok, za dva, kdo pronikne spleť praktických a revizních lékařů, vymyslí číslo diagnózy, aby se dostal do tohoto špičkového lázeňského zařízení, a tím pádem je tu jeden takovýto člověk oproti padesáti babičkám, které si tři kroky na záchod udělají. My ne.

Ale tím, že nás přibývá, že se o nás mluví a lékařská věda pomáhá, bude čím dál více vozíčkářů atakovat lázně, že chtějí s něčím pomoci. A lázně nám opravdu pomáhají. Myslím si, že to je jen otázka času, kdy se lázeňské domy otevřou a budou zcela bezbariérové. Většinou jsou lázeňské baráky staré. Byly projektovány v letech, kdy se nesedělo na vozíku. Když se něco stalo, tak vozíčkáři byli někde stranou. Aurora má to štěstí, možná ani nebyla projektována s tímto úmyslem, že je prostorově velmi předimenzovaná.

menzovaná, a díky tomu je pro vozíčkáře dobrá. I když jsou místa, kam je problém se dostat. Třeba dvířka u vstupu do bazénu – vypínač, alarm na obsluhu – je hodně vysoko. Kdybych neměl své znakařské ruce, tak bych tam nedosáhl. Ale to jsou takové nuance, které vnímáte až tehdy, když najednou místo 187 máte 120 cm. Prostě jsme minorita.

Na druhou stranu, díky sportu jsem procestoval spoustu zemí na světě, viděl jsem všechny možné bazény a jsou země, kde filozofie vnímání člověka s handicapem je opačná. Prostředí, v našem případě bazén, je uzpůsobeno podle toho nejslabšího účastníka. Možná bude do lázní jezdit stále více a více mladých přetížených manažerů, naprosto zdravých, i pro ně jsou lázně důležité, ale přesto by to mělo být otočeno vůči nejslabšímu článku řetězu, což je nemohoucí nebo člověk s asistentem.

Je štěstí tohoto lázeňského zařízení, že i když se vyskytnou nějaké problémy, kam se třeba nevejdou, tak se vše nechá vyvážit lidským přístupem, kvalitním, kvalifikovaným a erudovaným personálem. A ten v Lázních Aurora je. Po prvním problému, kdy se „mladý pán nedostal k vaně“, tam přijedou podruhé, a ono to je předělané, najednou je tam spousta místa. Takže ta paní lázeňská, která do té doby neviděla vozíčkáře, ale viděla, jak se nemohu dostat do sprchy a jak blbě lezu do slatiny, tak najednou to měla zrychtované, abych se tam cítil dobře. Všechno je to pak otázka přístupu a musím říct, že během mého pobytu byl přístup lázeňských pracovníků skvělý.

Zmínil jste se, že rád rybaříte, ale vy jste mistr světa ve sportovním rybolovu a k vodě máte hodně blízko.

To je shoda náhod. Jsem sice tak trošku perfekcionista, ale ryby mě celý život bavilo chytat. A vidíte, v tom bych také našel nějakou smyčku. Závodní rybář je velmi omezený. On si vylosuje jedno místo. To je jako když já, na vozíku, přijedu k řece do Lužnice a je tam jen jedno místo, kam se sám dostanu. Kdybych byl na nohách, tak odejdu sto metrů nahoru do „vracáku“. A to je ono. Musíte si poradit tady a teď. Něco vymyslet, být technicky, technologicky, procesně natolik nahoře, že na tom místě by si normální rybář ani neodplivl, ale vy tam ty ryby prostě vymyslíte, vyndáte je z té vody. Celý život jsem běhal kolem vody se třpytkou a hledal štiky a na pěti kilometrech je prostě objevíte. Teď tady máte 10 metrů přístupného a musíte si poradit.

Rybařina je prima věc. Jste v klidu, i když závodní rybařina je velký blázinec.

U vrcholového pojetí rybařiny, normální člověk, který se na to kouká, tak si musí říct, že ti rybáři nejsou normální. Ale je to také pobyt v přírodě, s nímž jsou spojené i další věci. Když jedeme na procházku, kolem řeky, kolem Zlaté stoky, tak si s sebou bereme pruty, kdyby náhodou. K rybaření vedu i své kluky a myslím si, že nás to k sportu a vodě táhne geneticky. Já si myslím, že tady na jihu se stejně každý rodí jako pytlák. Jsem Jihočech, a tady má každý k vodě blízko. Celý život jsem ryby chytal, a pak už je jenom krůček, kdy se chcete poměřovat s ostatními, kteří to také umějí.

Martin Kovář předvádí své kolo upravené na ruční pohon.

Ryby chytám od tří let, ale až mé omezení mě vyprovokovalo k závodnímu rybaření. Jeden z prvních momentů, který si pamatuji v té pakárně, jako nově připoutaný k vozíku, byl můj kamarád Petr Procházka. Přijel za mnou do rehabilitačního ústavu Hrabyně, kde vůbec ještě nevíte, co se s vámi děje. Jste tři měsíce po úrazu. Radikální životní změna a přemýšlíte nad tím, co s životem, co s zaměstnáním, co s prací, co se školou, co s holkama, jak si oblečete boty, na které nedosáhnete, jak vlezete do auta a tak. Už tehdy jsme začali vymýšlet, jak půjdeme na ryby, že to musíme hned zkusit. Dodneška si pamatuji, jak mě rval do auta, kam já nemohl vlézt, natož sám, jak jsme hledali u Opavice místo, kde se nechá s vozíkem dostat k vodě. Takže významný moment. Jsou různé velmi důležité milníky pro lidi na vozíku.

Dlouho se kamarádíme s Honzíkem Potměšilem, také nás potkal stejný osud, a jednou jsme o tom debatovali, myslím že v rádiu. Tehdy tam byl major Šebrle – olympij-

ský vítěz, Martin Kovář – paralympijský vítěz a Jan Potměšil – významný herec. Porovnávali jsme, co pro koho může mít v životě velký význam. Mám dojem, že se tam i děti dovolaly a ptaly se, která ta medaile je víc – jestli olympijská nebo paralympijská. Shodli jsme se, že to může být velmi podobné, k úspěchu vedou různé cesty a že jsme každý z nás reprezentovali naši zem, na plně pecky, na krev, a že to dobře dopadlo. Honza povídá, že pro něj byl vrcholem Richard III. Významná role. Dostali jsme se k tématu, že pro člověka, který je třeba ještě více postižen, tak pro něj může být nejsilnější nebo nejdůležitější moment, že jde do parku, sám

se projet na vozíku. Nebo pro nevidomého člověka, že si dokáže přečíst knížku, prostě něco, co udělá radost. Každý nemůže být Superman a mít 9000 bodů bodů v desetiboji, udělat padesátku v bazénu ochrnutý za 44 vteřiny, hrát Richarda III. Pro někoho to může být dokončení základní školy v integrovaném prostředí, protože nemusel být ve zvláštní škole, ale v základní, že ho vzaly ostatní děti mezi sebe, bytí má těžký handicap.

Co pro vás znamená sport?

Sport je jednou z dobrých lázeňských procedur pro člověka s handicapem. Jde také o řízenou pohybovou aktivitu. Pro spoustu lidí, které učíme plavat, má plavání velký význam, protože být se na suchu nepohnou, tak jsou velmi dobrými plavci. Sport je velmi důležitý, protože zaměstnává zbytek, co vám pánbůh nesebral, soutěžíte, prověřujete morální schopnosti, vytrvalost, zase si sáhnete na dno.